

İnsan Hakları Açısından 28 Şubat

KAPAK

İnsan Hakları Açısından 28 Şubat

Mazlum-Der

Yönetim Kurulu Üyesi
Dr. Yalçın Akdoğan

28 Şubat süreci hukuk-siyaset, devlet-toplum, din-devlet, asker-sivil gibi birçok kavram veya çevre arasındaki ilişki biçimlerinde ciddi bir değişimin gözlemlendiği bir dönemdir. Bu dönemin belirgin özellikleri ve bu döneme yönelik bazı tespitler şöyle sıralanabilir:

1. *Devletin din politikası değişmiştir.* Cumhuriyet tarihinde devletin dine yönelik yok sayma, görmezden gelme, manipüle etme gibi uyguladığı kimi politikalar bu dönemde dini siyasal ve sosyal alandan dışlama, dini oluşumları baskı altına alma politikasına dönüşmüştür. Bu çerçevede içerik, söylem, üslup ve yöntem açısından çok farklılık taşımaya rağmen tüm dini hareketler veya anlayışlar bir bütün olarak değerlendirilmiştir. Bu çerçevede yaşanan insan hakları ihlallerinde dini içerikli olanların sayısı artmış; dini kimlikler yüzünden hayatın birçok alanında mağduriyetler yaşanmıştır. İnanç, eğitim, çalışma, ifade ve örgütlenme özgürlüklerinin kısıtlanması ihlallerin kişisel olmaktan çıkarak kitleselleşmesine sebep olmuştur. Müslüman bireyin kamusal alana çıkmasını, hayata katılmasını, eğitimi görmesini meşru hale getiren, kolaylaştırıcı ve müslüman kadını bir aktör olarak

hayatın içine çeken bir aksesuar olan başörtüsüne karşı devletin direnç göstermesi bir kesimi hayatın belli noktalarından dışlamaya yönelik bir sonuç doğurmuştur. Devletin belli bir kesimi hedefe koymasının amacı onları sisteme entegre etmemek, onları kendi gettolarına hapsedmek, kapalı bir anlayışa mahkum etmektir. Uygulamaya konulan bu din politikası uzun vadede sadece cemaatlerin devlete karşı bakışını değil, kendi söylem, üslup ve anlayışlarını da değiştirecek bir etki yapacaktır.

2. *Hukukun politize, siyasetin militarize, sosyal hayatın polarize edilmeye çalışıldığı bir dönemdir.* Her türlü kurumun güvenilirliğini yitirdiği, hukukun hakkaniyet üretmekte zorlandığı, kavramların içinin boşaldığı, asırlık tanımların bir çırpıda değiştiği, doğrunun ve iyinin ölçütünün zaafiyete uğradığı patolojik bir kabus hali yaşamaya başlamıştır. İrtica söylemi, sanki bir sınıfın ideolojik saplantılarını dayatma mekanizması olarak işlev görmüştür. Olağandışı dönemlerin icraatlarının demokratik bir rejim yürürlükteyken uygulanmaya çalışılması zaten yıpranan sistemin tüm dışlılarının atmasına, kurum ve kuralların yara almasına sebep olmuştur.

3. *Devlet sistem içinde bir taraf haline gelmiştir.* Devlet, kendini toplumdaki farklı gören, hayatın içinde bizzat aktör olan, gelirden pay alan, kendini toplumdan bağımsız ve özerk olarak yapılandırarak kendi kurallarını kendi üreten, toplumun akıl erdiremeyeceğini iddia ettiği bir iç yapı ve hesabı bulunan, meşruiyeti kendinden menkul bir olgu haline

gelmeye başlamıştır. Vatandaşın tanımladığı, düzenlediği, yönlendirdiği, denetlediği bir devlet yerine; vatandaşı tanımlayan, denetleyen, biçimlendiren bir devlet anlayışı oluşmuştur. Kurumsal bir mekanizma yerine kurumsal bir ideoloji haline gelen devlet, bireylerin kamusal işlerini yapmak yerine, kamusal ideolojilerini belirlemektedir. Türkiye'de bugün yaşanan sıkıntı kamusal alanın kamusal özgürlüklere göre tanımlanmaması ve toplumsal vicdanın sesi olmayan resmi ideolojinin kamusal alanı belli grupların tercihlerine göre düzenleyerek dayatmacı bir tavır sergilemesidir. Kamusal alanda çoğulculuğa geçit vermeyen iktidar seçkinleri, toplumsal ve siyasal tüm alanlara sınımlanmış organik bir demokrasi yerine, belli kurumlara indirgenmiş mekanik bir demokrasiyi sahiplenerek yüzyıllardır dünya insanına tanıyan kamusal özgürlükleri Türkiye insanına bireysel özgürlük haline getirmişlerdir.

4. *Devlet birçok sorunu asayiş/güvenlik meselesi olarak tanımlanmakta, bu ise sorunların tartışılmasını, eleştirilmesini ve çözülmesini imkansızlaştırmaktadır.* (Ekonomik veya idari

Devletin din politikası değişmiştir. Cumhuriyet tarihinde devletin dine yönelik yok sayma, görmezden gelme, manipüle etme gibi uyguladığı kimi politikalar bu dönemde dini siyasal ve sosyal alandan dışlama, dini oluşumları baskı altına alma politikasına dönüşmüştür.

sisteme yönelik eleştirilerin devlete yönelik olarak algılanması, meşruiyet bunalımı doğurmakta, Türkiye'nin bilinçli bir şekilde kriz yönetiminde tutulmasına sebep olmaktadır. 28 Şubat sürecinin en belirgin özelliklerinden birisi kimi kesimlerin ve ideolojilerin tasfiyesi için devletin varlığı ve güvenliği meselesinin politize (istismar) edilmesi ve bu kalkan sebebiyle sistemin tıkanan yönlerinin dahi rehabilite edilememesi, sorunların daha da derinleşmesidir.

5. *Devletin islami kesimlere yönelik toptancı bir tavır takınmasının önemli bir sebebi sandığına tersine bu kesimlerin siyasal gücü değil, sosyo-psikolojik etki gücüdür.* İslamcı oluşumların kitleler ve genç nüfus üzerindeki sosyalleştirme yeteneği siyasal propaganda yeteneğinden daha tehlikeli olarak algılanmış; 28 Şubat süreci bu yüzden resmi ideoloji bağlamında yeni bir toplumun inşaatına seferberliği başlatmıştır. Eğitim alanındaki köklü uygulamalar da bu çabanın bir neticesidir. İslamcı kesimlerin toplumu etkileme ve dönüştürme gücü törpülenmek istenmiştir.
6. *Bu dönemde mağduriyetler kitlesel olarak yaşanmasına rağmen tepkiler müferrer kalmıştır.* Hayatın birçok alanında yaşanan ihlallere karşı genel anlamda sağduyulu ve vakarlı davranılmasına karşılık, (hukuki ve yasal anlamda) hak arama mücadelesinde pasif kalmıştır. Ancak islami kesimlerde insan hakları bilincinin gelişmeye ve içselleşmeye başladığı, belli konulardaki görüş ve inanışların berraklaşarak safılaşığı da olumlu bir değişim olarak söylenebilir. ■